

„ETNICISMUL“ SOCIOLOGIEI ROMÂNEȘTI ȘI „INDIFERENȚA EI FAȚĂ DE PRINCIPIUL ETATIC“

Extras din Anton Golopenția, *Opere complete, vol. I. Sociologie*. București: Editura Enciclopedică, 2002
Vezi, la sfârșitul documentului, adnotarea din același volum, semnată de Sanda Golopenția.

Prietenul nostru vechi, Helmut Klocke de la Universitatea din Berlin, a publicat în „Deutsches Archiv für Landes und Volksforschung“ I, 4 (noiembrie 1937, p. 990–1 023) un studiu intitulat: *Landvolk und Dorf in madjarischer und rumänischer Sicht* (Populație rurală și sat, cum le văd ungurii și românii).

În acest studiu, el arată că tentativa maghiară de a forma o concepție nouă despre poporul propriu în perspectiva „țărănimii“ (p. 992) și-a găsit un îndreptar în sociologia românească a prof[esorului] Gusti și în întoarcerea spre realitate susținută de profesorii germani Freyer și Ipsen.

Ceea ce i se pare de remarcant lui H. Klocke în cazul sociologiei românești și a celei apărute în Ungaria este *etnicismul*, preocuparea numai de neamul propriu, deci *îndepărtarea de principiul etatic*, indiferența față de stat, care mai cuprinde în populația lui și frânturi din alte neamuri (p. 1 000); consecința acestei atitudini ar fi faptul că în aceste țări fiecare grup etnic rămâne să se studieze pe sine însuși. „Lucrările noi apărute până acum despre populația rurală și sate, în Ungaria și România, au ca trăsătură comună însușirea de a se mărgini la aria neamului lor propriu, adică a celui unghuresc și a celui românesc. Rămâne deschisă deci pentru celelalte grupe etnice și îndeosebi pentru germani o arie proprie de cercetare“ (p. 1 022).

Cititorul articolului acesta foarte documentat asupra literaturii maghiare va ajunge singur la concluzia că aceste afirmații ale lui H. Klocke sunt exagerate în cazul sociologiei unghurești. Scrierile unor Erdei și Féja sunt destulă dovadă că sociologii unguri, deși socotesc țărănimea și satele temelie mai trainică a statului maghiar decât burghezia și nobilimea în bună parte străine, nu uită de statul maghiar și că se preocupă, de dragul lui, și de celelalte neamuri ce trăiesc pe teritoriul maghiar.

Relativ puținele pasaje consacrate sociologiei românești în articolul lui H. Klocke cer precizarea de față. Nu trebuie să se creadă că, de vreme ce suntem în oarecare măsură dascălii sociografilor maghiari de azi, poziția noastră ar fi mai mult încă decât în Ungaria conturată de H. Klocke.

E adevărat că cercetările românești au fost consacrate până acum unor regiuni românești; adevărat, la fel, că atunci când am constatat nepotriviri între legile statului și realitățile sătești ale unui ținut, am criticat procedura de legiferare liberal-abstractă a statului nostru și concepțiile ce o prezidează, dar aceasta nu înseamnă nici că ne ținem legați să nu cercetăm decât numai sate românești, nici că ne-am îndepărtat de „principiul etatic“. Dimpotrivă: ținem la statul nostru românesc în forma lui de azi și ne întreprindem cercetările tocmai pentru a-l întări. Am început cu o serie de regiuni românești pentru că ele ne interesau cu deosebire. Dar vom continua, cum au spus-o atât prof[esorul] Gusti cât și unii dintre noi, cu studiul satelor de infiltrație străină și al celorlalte pături sociale ale României de dragul acestui stat al nostru.

Concetățenii noștri germani și chiar germanii din Reich au putut și vor putea cerceta viața insulelor de limbă germană apărute în cursul veacurilor pe pământul nostru românesc cu voia noastră, determinată de atitudinea înțelegătoare față de străinii care s-au așezat în mijlocul nostru, iar nu de o demonstrație care ne atribuie idei pe care nu le-am avut și hotărâri pe care nu le-am luat.

**„ETNICISMUL“ SOCIOLOGIEI ROMÂNEȘTI ȘI „INDIFERENȚA EI
FAȚĂ DE PRINCIPIUL ETATIC“**

Publicat în „Sociologie românească“, an. IV (1939), nr. 1–3, p. 131–132, la rubrica *Însemnări*. Semnat A.G. atât în sumar cât și la sfârșitul textului.

A.G. se referă la studiul lui Helmut Klocke, intitulat *Landvolk und Dorf in madjarischer und rumänischer Sicht* (Populație rurală și sat, cum le văd ungurii și românii), „Deutsches Archiv für Landes- und Volksforschung“, an. I (1937), nr. 4, p. 990–1023.

În acest număr al revistei apare și articolul lui D. Gusti, intitulat *Bazele științifice ale Serviciului Social* (p. 1–8). În articol, cercetarea din 1938 este definită ca „cea mai mare anchetă făcută în țara noastră“ (p. 5). Vezi și comentariul la *Cercetările monografice ale Echipelor Regale studențești I*, în cadrul secțiunii *Metodă, realizări, perspective* a volumului.

Legea Serviciului Social fusese promulgată la 18 octombrie 1938 de Regele Carol II.